

Delprojektet Estetiska lärprocesser inom Framtidens Lärarutbildning

Slutrapport

Ingrid Hedin Wahlberg
2022-06-01

Framtidens lärarutbildnings rapportsamling

Följande rapport är publicerad i rapportsamlingen för Framtidens lärarutbildning. Rapportsamlingen består av förstudier till Framtidens lärarutbildning från 2017 samt delrapporter från pågående eller avslutade uppdrag och delprojekt.

Framtidens lärarutbildning är en strategisk satsning vid Örebro universitet med syfte att utveckla en lärarutbildning av hög kvalitet som svarar mot såväl nuvarande som framtida behov. Visionen är att skapa en utmanande lärarutbildning i stimulerande lärmiljöer som lockar motiverade studenter. Framtidens lärarutbildning omfattar alla lärarutbildningsprogram som ges vid Örebro universitet och drivs i form av delprojekt som alla relaterar till ett eller flera av projektets övergripande mål:

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.
- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.
- Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.
- Lärarutbildningen har en stark vetenskaplig grund där praktisk forskning är en central del.

Projektets mål är i huvudsak formulerade utifrån de förstudier som genomfördes vid Örebro universitet under 2017. Förstudierna lägger stor vikt vid att lärarutbildningen ska uppfattas som en sammanhållen utbildning med en tydlig och gemensam vision där studenterna tidigt erbjuds en yrkesidentitet och ett kollegialt sammanhang. De visar därtill på behovet av en tydlig ledning av lärarutbildningen och en utökad regional samverkan. Målen har även formulerats utifrån nationella utredningar och rapporter om förskola, skola och lärarutbildning.

Sammanfattning

I den här slutrapporten redovisas delprojektet Estetiska Lärprocesser. Delprojektet genomfördes i huvudsak mellan november 2020- april 2022 och var organiserat genom tre grenar (*gemensam grund, stöd för undervisning* och *stöd för implementering*) som alla syftade till att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen. De tre grenarnas metod och genomförande beskrivs i kapitel 3. Projektets resultat sammanfattas i följande punkter: (1) Gemensam grund har skapats för arbetet i och genom estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på Örebro Universitet, genom formandet av en kollegial ämnesmiljö för estetiska lärprocesser. (2) Stöd för undervisning har stärkts genom kollegiala samtal samt litteratursammanställning. (3) Implementering och utveckling av kursinnehåll kopplat till estetiska lärprocesser har stärkts framför allt inom förskollärovet. Projektets största framgångsfaktor har varit skapande av en ämneskollegial miljö för estetiska lärprocesser som kan fortsätta verka efter delprojektets avslutande .

Innehåll

1. Inledning och bakgrund.....	1
2. Syfte och mål.....	1
3. Metod och genomförande	2
3.1 Gemensam grund för estetiska lärprocesser på Örebro Universitet	2
Fokusgruppssamtal om estetiska lärprocesser.....	2
3.2 Stöd för undervisning	2
Litteratursammanställning, estetiska lärprocesser.....	2
3.3 Stöd för implementering av estetiska lärprocesser inom lärarprogram.....	3
4. Resultat	3
4.1 Gemensam grund.....	3
4.2 Stöd för undervisning.....	4
4.3 Stöd för implementering	4
5. Slutsatser och fortsatt arbete	4
6. Bilagor	5
Bilaga 1: Inbjudan till fokusgruppssamtal.....	5
Bilaga 2: Protokoll fokusgruppssamtal	6
Bilaga 3: Resultatsammanställning av fokusgruppssamtal	7

1. Inledning och bakgrund

Delprojektet skapades utifrån ett behov av att utveckla estetiska lärprocesser inom lärarutbildning. Det svarar mot följande mål inom projektet:

- Lärarutbildningen är en akademisk professionsutbildning med god integration mellan teori och praktik.

Att arbeta med att utveckla och implementera estetiska lärprocesser inom lärarutbildning innebär att integration mellan teori och praktik stärks. Estetiska lärprocesser kännetecknas av att involvera en hög grad av *görande* och *reflektion*, vilket innebär att teori och praktik samt växelverkan mellan dessa alltid är närvarande i estetiska lärprocesser.

- Lärarutbildningen har ett högkvalitativt och innovativt utbildningsinnehåll gällande såväl ämneskunskaper som den utbildningsvetenskapliga kärnan.

Projektet syftar till att utveckla och implementera estetiska lärprocesser som en ämnesöverskridande kunskapsform inom lärarutbildning.

- Lärarutbildningen är en sammanhållen utbildning vars studiegångar, lärandemål och bedömningar stärker utbildningens progression och kollegiala sammanhållning.

Ett centralt syfte med delprojektet är att utveckla och implementera estetiska lärprocesser inom lärarutbildning genom att stärka progression av estetiska uttryck och lärprocesser genom utbildningar samt genom att skapa en kollegial miljö för estetiska lärprocesser.

2. Syfte och mål

Syftet med delprojektet Estetiska lärprocesser har varit att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen. Delprojektet bottnade i antagandet att det finns estetiska dimensioner av undervisning och lärande oavsett ämne, och att sådana aspekter är i behov av att lyftas med hänseende till framtidens lärarutbildning. En utmaning med utveckling och implementering av estetiska lärprocesser har varit att det inte finns någon ämneskollegial miljö för estetiska lärprocesser och att arbetet är utspritt över flera olika institutioner vilket skapar svårigheter med att ta ett helhetsgrepp om estetiska lärprocesser som undervisnings- och lärandepraktik på Örebro Universitet. Ett viktigt syfte med delprojektet har därför varit att samla lärare och forskare med erfarenhet och intresse för estetiska lärprocesser, för att på så sätt skapa *gemensam grund* för estetiska lärprocesser, utveckla *stöd för undervisning* och stärka *implementeringen* av estetiska lärprocesser inom lärarutbildning.

I enlighet med delprojektets syfte var projektet organiserat genom tre grenar som alla syftade till att utveckla estetiska undervisnings- och lärandepraktiker i lärarutbildningen. Den första grenen var

inriktad mot att utveckla en *gemensam grund* för hur estetiska lärprocesser kan förstås och tillämpas i undervisning på lärarprogram på Örebro Universitet. Den andra grenen handlade om att *utveckla stöd för undervisning i och om estetiska lärprocesser* med syfte att öka implementeringen av estetiska lärprocesser som kursmål inom lärarutbildning på Örebro Universitet. Den tredje grenen handlade om att konkret *stötta implementeringen av estetiska lärprocesser* på olika sätt. I kapitel 3 redogörs för hur utvecklingsarbetet bedrevs inom dessa tre grenar.

3. Metod och genomförande

Utifrån de tre grenar som nämnts i kapitel 2 där delprojektets syfte beskrivs, presenteras här metod och genomförande i delprojektet.

3.1 Gemensam grund för estetiska lärprocesser på Örebro Universitet

- Ett fokusgruppssamtal genomfördes med lärare och forskare som är involverade i undervisning och/eller forskning om estetiska lärprocesser på Örebro Universitet
- Ett institutionsöverskridande ämneskollegialt forum skapades och 2 träffar genomfördes.

Fokusgruppssamtal om estetiska lärprocesser

Syftet var att undersöka hur verksamma på Oru förhåller sig till estetiska lärprocesser, samt att hitta gemensam grund för den undervisning som bedrivs inom lärarprogram. Lärare och forskare som på olika sätt jobbar med estetiska lärprocesser inom sin yrkesverksamhet på Oru, bjöds in till ett samtal som syftade till att formulera några gemensamma punkter som ramar in undervisnings- och lärandepraktiker inom estetiska lärprocesser på Oru. Fokusgruppssamtalet dokumenterades samtidigt, med förhoppningen att kunna utgöra data i ett mindre forskningsprojekt om estetiska lärprocesser med högskolepedagogisk inriktning.

3.2 Stöd för undervisning

- En sammanställning av litteratur om estetiska lärprocesser påbörjades, vilken ska fungera som stödmaterial för kurser inom lärarprogram.
- En programpunkt på FLUT-konferensen planerades under ett ämneskollegialt forum, särskilt inriktad på att ge stöd för undervisning i och genom estetiska lärprocesser inom förskolan. Målgruppen för konferenspunkten var förskollärare och förskollärostudenterna.

Litteratursammanställning, estetiska lärprocesser

Syftet var att påbörja en sammanställning av litteratur om estetiska lärprocesser, som kan komma till nytta i kurser där estetiska lärprocesser finns med som kursmål. Sammanställningen tas fram genom kollegiala samtal såväl som sökningar i databaser. Översikten ska ses som ett levande dokument som kan revideras efterhand när ny litteratur publiceras.

3.3 Stöd för implementering av estetiska lärprocesser inom lärarprogram

- Implementering av estetiska lärprocesser inom kurser i förskolläraryt utbildning genomfördes i samarbete med programansvariga, kursansvariga och involverade lärare

Syftet med implementeringen var att öka närvaron av estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på Oru. Detta gjordes genom kursplane- och pedagogiskt utvecklingsarbete med kurser inom förskolläraryt utbildning.

4. Resultat

4.1 Gemensam grund

Fokusgruppssamtal med lärare och forskare involverade i estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på oru ägde rum augusti 2021. Under fokusgruppssamtalet lyftes deltagarnas olika perspektiv på vad estetiska lärprocesser innebär, vilka förutsättningar som behövs för att genomföra undervisning i och genom estetiska lärprocesser samt vad deltagarna ser för behov när det gäller att utveckla och implementera estetiska lärprocesser inom lärarutbildning. Det sammanställda resultatet från fokusgruppssamtalet kondenserades till en beskrivning av estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på Örebro Universitet:

Att arbeta med estetiska lärprocesser inom lärarutbildning handlar om att lära sig ämnestekniker, undersöka kreativa processer genom görande samt reflektera kring den egna konstnärliga och pedagogiska praktiken.

Syftet med undervisning i och genom estetiska lärprocesser inom lärarutbildning är tvådelat:

1. *Studenten ska få uppleva vad det innebär att vara i en estetisk lärprocess*
2. *Studenten ska få träning i att se sin egen och andras kreativa processer med en pedagogisk blick*

Målet är att utveckla sitt sätt att leda undervisningsaktiviteter som involverar estetiska lärprocesser i den kommande yrkespraktiken som lärare.

Se bilaga 3 för detaljerad resultatsammanställning av fokusgruppssamtalet.

Ett centralt resultat från fokusgruppssamtalet handlade om att det fanns behov av att bygga en ämneskollegial miljö för estetiska lärprocesser, som skulle kunna fungera som ett forum för

erfarenhetsutbyte och institutionsöverskridande kollegiala samtal om undervisning och forskning inom estetiska lärprocesser. Den ämneskollegiala miljön skulle samtidigt utgöra en plattform för att finna gemensam grund för estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på Örebro Universitet. Som en följd av fokusgruppsamtalet bjöds deltagarna in till ytterligare kollegieträffar under 2021 och 2022. På grund av svårigheten att hitta tider då alla deltagare kunde delta, blev den kommande träffen av först under februari 2022. Under träffarna har kollegiala erfarenhetsutbyten stått i fokus men arbete har även ägnats åt att prata om utveckling av specifika kurser inom lärarutbildning.

4.2 Stöd för undervisning

Under de kollegiala samtal som fördes fungerade den ämneskollegiala miljön som ett stöd för undervisning, genom det utbyte av erfarenheter som deltagarna bidrog till. Det togs också fram exempel på litteratur och metoder för undervisning i och genom estetiska lärprocesser, som dokumenterades på två sätt:

- Litteratur sammanställdes genom samtal med lärare och kursansvariga samt översyn av kursplaner, vilket resulterade i den litteratursammanställning som redogjorts för i kapitel 3. Deltagare i den ämneskollegiala miljön har tillgång till sammanställningen och kan fortsätta utveckla den efter delprojektets avslutande.
- Metoder och tips för undervisning i och genom estetiska lärprocesser i förskolan sammanställdes och blev del av föreläsningmaterialet för konferensbidraget på FLUT-konferensen, riktat mot förskolans verksamhet.

4.3 Stöd för implementering

Delprojektet gav stöd för implementering genom att nå ut till lärarutbildningsprogram och ha en dialog om kursutveckling och progression av estetiska lärprocesser. Förskolläraryrket tog initiativ till att arbeta med kursutveckling och progression, och delprojektet har sett över programmet som helhet och progression genom kurser tillsammans med verksamma lärare.

5. Slutsatser och fortsatt arbete

Projektets mest framgångsrika resultat var skapandet av en ämneskollegial miljö som kan fortsätta driva utveckling och implementering av estetiska lärprocesser efter delprojektets avslut. Den ämneskollegiala miljö som skapats genom delprojektet har stärkt förutsättningarna för implementering på så sätt att kontakten mellan institutionerna fördjupats, något som förhoppningsvis kan leda till institutionsöverskridande utvecklingsarbete kring estetiska lärprocesser inom till exempel förskolläraryrket. Utbytet av erfarenheter mellan deltagarna har också lett till idéer om kursutveckling, bland annat i form av en fristående kurs för förskollärare och förskollärestudenter med start hösten 2023. Förhoppningen är att den ämneskollegiala miljön fortsätter drivas efter delprojektets avslut, även om det i nuläget inte finns någon enskild person som är ansvarig för att leda arbetet. Den litteratursammanställning som påbörjats finns tillgänglig inom det nybildade ämneskollegiet och deltagare i kollegiet kan fortsätta utveckla den efter delprojektets avslutande.

6. Bilagor

Bilaga 1: Inbjudan till fokusgruppssamtal

Inbjudan till fokusgruppssamtal om estetiska lärprocesser

Under läsåret 2021 genomförs ett fokusgruppssamtal med lärare och forskare inom Örebro Universitet som har intresse och erfarenhet av undervisning eller forskning om estetiska lärprocesser. Fokusgruppssamtalet organiseras genom delprojektet Estetiska lärprocesser, som är en del av satsningen Framtidens Lärarutbildning.

Syftet med fokusgruppssamtalet är tredelat: (1) Att undersöka hur verksamma på Oru förhåller sig till estetiska lärprocesser som undervisningsområde, (2) att skapa ett forum för att utbyta erfarenheter och perspektiv, samt (3) att hitta gemensam grund för den undervisning i estetiska lärprocesser som bedrivs inom lärarprogram på Oru.

Lärare och forskare som på olika sätt arbetar med estetiska lärprocesser inom sin yrkesverksamhet på Oru, bjuds in till ett samtal där estetiska lärprocesser lyfts utifrån deltagarnas olika perspektiv. Fokusgruppssamtalet dokumenteras och en ambition är att samtalet utgör en startpunkt för sammanställandet av ett dokument som beskriver en gemensam grund för undervisnings- och lärandepraktiker inom estetiska lärprocesser på Oru. Fokusgruppssamtalet dokumenteras även med förhoppningen att kunna utgöra data i ett mindre forskningsprojekt om estetiska lärprocesser med högskolepedagogisk inriktning.

Fokusgruppssamtalet kommer äga rum mellan vårterminen och höstterminen 2021, och kommer ske på Zoom på grund av rektorsbeslut angående Covid19-restriktioner.

Är du intresserad av att delta eller vill du veta mer?

Kontaktuppgifter:

Ingrid.hedin-wahlberg@oru.se

Telefonnummer: 019- 303 854

Länk till delprojektets sidor:

<https://www.oru.se/strategiska-satsningar/framtidens-lararutbildning/delprojekt/ny-estetiska-larprocesser/>

Bilaga 2: Protokoll fokusgruppssamtal

Protokoll fokusgruppssamtal estetiska lärprocesser

Bakgrund:

Syftet med fokusgruppssamtalet är tredelat: (1) Att undersöka hur verksamma på Oru förhåller sig till estetiska lärprocesser som undervisningsområde, (2) att skapa ett forum för att utbyta erfarenheter och perspektiv, samt (3) att hitta gemensam grund för den undervisning i estetiska lärprocesser som bedrivs inom lärarprogram på Oru.

Nyckelfrågor:

- Hur ser ni på fältet estetiska lärprocesser och dess tillämpning inom lärarutbildning och pedagogisk utbildning? Hur kan estetiska lärprocesser inom lärarutbildning beskrivas? Vad är en estetisk lärprocess?
 - Att undervisa om fältet estetiska lärprocesser respektive att undervisa studenter i en estetisk lärprocess, två olika slags undervisningspraktiker. Gör ni båda eller en av dem? Kan/bör de kombineras i undervisningen?
 - Vilka förutsättningar anser ni krävs för att estetiska lärprocesser ska kunna implementeras i undervisningen?
 - Berätta om bedömning och examinering i undervisning som hanterar estetiska lärprocesser, hur kan det se ut? Utmaningar/möjligheter?
 - Vilka övriga möjligheter och utmaningar rymmer undervisning i och genom estetiska lärprocesser?
-
- Gemensamma begrepp/metoder som studenterna känner igen över kurser, hur kan vi skapa det? Vad kan det vara för begrepp?
 - Samarbeten, ämnesövergripande? Vad kan vara en start?

Fokusgruppssammansättning

Studien genomförs med en fokusgrupp som har 5 deltagare och en fokusgruppsledare.

Deltagarna är alla lärare på Örebro Universitet som har intresse och erfarenhet för att arbeta med estetiska lärprocesser i någon form.

Gruppen rymmer variation i form av verksamhet inom olika estetiska ämnen och på skilda institutioner. Ämnena musik, rytmik, bild och teater finns representerade. Det finns också en viss variation när det gäller forskningserfarenhet, där en deltagare är verksam forskare.

Bilaga 3: Resultatsammanställning av fokusgruppsamtal

Fokusgruppsamtal Estetiska lärprocesser 16 augusti 2021, resultatsammanställning

Fokusgruppsamtal Estetiska lärprocesser 16 augusti 2021, resultatsammanställning .	7
Bakgrund:.....	8
Deltagarnas bakgrund inom och perspektiv på estetiska lärprocesser	8
Resultatsammanställning	9
Tema 1: <i>Delaktighet</i> och <i>görande</i> som förutsättningar för estetiska lärprocesser ...	9
Tema 2: Att vara den lärande och den som ska lära ut, på samma gång.....	10
Tema 3: Teori och praktik i möte, utmaningar och tillgångar.....	11
Tema 4: Undersökande och ämnestekniker- två aspekter av undervisningen	12
Resultatsammanfattning.....	13
Vägen vidare.....	14

Bakgrund:

Ett syfte med fokusgruppsamtalet var att undersöka hur de medverkande lärarna och forskarna förhåller sig till estetiska lärprocesser som ett undervisning- och forskningsområde. Ett annat syfte är att skapa ett forum för att utbyta erfarenheter och perspektiv. Det har framkommit under delprojektet att det finns ett behov av att prata om hur vi som verksamma på Örebro Universitet använder estetiska lärprocesser, vad begreppet kan innebära. Vad innebär det i praktiken när det står i en kursplan att estetiska lärprocesser ska finnas med? Ett tredje syfte med fokusgruppsamtalet är att enas om några punkter som ramar in estetiska lärprocesser på Örebro Universitet.

Deltagarnas bakgrund inom och perspektiv på estetiska lärprocesser

Deltagare 1: Bildämnet men även matematik. Känner sig ”lite ny” på estetiska lärprocesser. Möter det mesta i arbetet med 1–5 åringar inom förskola, men även på förskollärarutbildning.

Som svar på frågan om vad deltagaren tycker är viktigt i samband med estetiska lärprocesser, svarar hen såhär:

”Det är viktigt för alla åldrar att få vara i en estetisk lärprocess. Att koppla i och kroka samman på olika sätt för lärandets skull, ett praktiskt undersökande och görande med hjälp av olika material.”

Deltagare 2: teaterområdet, jobbar framförallt på teaterpedagogikprogrammet men har även erfarenhet från estetiska gymnasieprogram inriktning teater. Hen funderar över sitt perspektiv på estetiska lärprocesser:

”Jag tycker att estetiska lärprocesser är svårt, förstår aldrig vad det är för nånting. Tänker alltid att det är något annat, att det ligger nånting bakom som jag inte förstår. Men försöker tänka att det är något, att man lär sig något som har med estetik att göra, att det kan vara olika ämnen och processer i det.”

Det som intresserar deltagaren med det är att man håller på och ”grottar sig så mycket” i sina egna ämnen men att estetiska lärprocesser också skulle kunna vara gemensamma, att prata om kreativitet, hitta gemensamma begrepp att använda. Inte kanske på liknande sätt men att studenterna känner igen undervisningen, att det kommer igen men i möte med olika ämnen. Deltagaren är intresserad av att hitta ett paraply där vi tillsammans kan bli starkare som område.

Deltagare 3: Rytmiklärare, arbetar inom Kulturskola och på lärarutbildning. Håller med deltagare 2 om att det känns spännande att hitta ett gemensamt språk och resonerar om hur man vinner på att vara samlade kring gemensamma begrepp och praktiker i samband med estetiska lärprocesser:

”En kollega brukade prata om ”den pedagogiska catwalken” och att man uppfinner hjulet gång på gång. Det här gör vi ju redan. Och så hittar man ett nytt begrepp och så blir det häftigt...men kanske att vi återuppfinnar saker i olika ämnen. Egentligen kan vi det redan, och kan ta till vara på i olika sammanhang. Jag tänker att estetiska lärprocesser är det jag gör redan, jobbar praktiskt med delar som ska bli en helhet. Och jobbar praktiskt-estetiskt. Jag hoppas det i alla fall”

Deltagare 4: Musiklärare som arbetat mycket med estetiska lärprocesser tidigare, arbetar nu mest med musiklejarutbildning. Tänker tillbaka på tidigare erfarenheter för att beskriva sitt perspektiv på estetiska lärprocesser:

”Då blev musik och andra estetiska uttryck ett slags innehåll och ett slags sätt att arbeta men det var inte ämnesundervisning. Så målen var sällan riktade mot musik utan det kunde ses som en resurs eller något som var naturligt i undervisningen, vilket jag förknippar med estetiska lärprocesser. Jag tycker att det är intressant att tänka kring estetiska lärprocesser som något multimodalt. Den tradition som finns är lite spännande, de har varit långt framme när det gäller att förklara hur man kommunicerar med hjälp av bilder eller tekniker, som inte jag har. Det blir så naturligt i alla lärares arbete, så fort man gör en powerpoint så använder man de teknikerna mer eller mindre.”

Deltagare 5: Bildlärare inom lärarutbildning. Vill jobba tillsammans för att hitta helhet i kurser och se över litteratur tillsammans så man kan arbeta ämnesövergripande. Resonerar också kring vad det är som kännetecknas estetiska lärprocesser som kunskapsområde:

”Jag är också väldigt nyfiken på själva erfarenheten man får genom de estetiska lärprocesserna. Och hur...när man pratar om att våra ämnen, de estetiska ämnena hör ju till icke verbala ämnen. Att det då kan stödja de andra ämnena. Där har vi ibland varit lite för rädda, att vi blir bara ett bihang, ett stöd eller hjälpämne. Men jag tror att när vi får möjlighet att komma in i andra ämnen också så visar det på styrka och mångfald i de estetiska ämnena.”

Resultatsammanställning

Tema 1: Delaktighet och görande som förutsättningar för estetiska lärprocesser

Något som lyfts av flera av deltagarna är vikten av *delaktighet* i samband med estetiska lärprocesser. Deltagare 5 säger:

”Framförallt så kräver det delaktighet. Delaktighet och nyfikenhet. Att de vill upptäcka och prova. Oavsett om det handlar om att röra sig, producera något eller... ja”

Deltagare 3 fyller i:

*”vi pratar ofta i rytmiken om att vi **gör**. Nu gör vi bara, sen kan vi prata, reflektera och koppla in litteraturen. Men vi är så vana i andra sammanhang, särskilt vuxna, att först ska vi läsa, sen ska vi prata om vad vi ska göra och sen kanske vi inte hinner göra nåt...och att vända på det och våga vara i görandet och närvaro som du sa, delaktighet. Att våga göra, så händer det en massa grejer på en gång nästan, för att vi skapar aktivitet. Det tänker jag.”*

Deltagare 1 håller med:

”det är väldigt svårt att sitta och läsa sig till nånting som är väldigt praktiskt och sitter i kroppen. För det spelar ingen roll om det är rörelse eller bild eller musik, det fångar, griper tag i oss på ett oväntat sätt när vi får testa.”

Deltagarna ser alltså delaktighet och görande som två viktiga förutsättningar för estetiska lärprocesser. I samtalen lyfter de fram utmaningar med att få studenterna delaktiga i praktiskt görande. De menar att studenterna är vana vid teoretisk undervisning och att det ofta är krävande för dem att bli delaktiga.

Tema 2: Att vara den lärande och den som ska lära ut, på samma gång

Ett annat viktigt tema handlar om att skapa möjligheter för studenterna att både få skapa själva och att få leda varandra i estetiska aktiviteter. Deltagare 2 säger:

”Så att man får erfarenhet så att man kan göra det själv också, så att det inte bara blir en egen upplevelse som man fått vara med om, men som landar, är kvar hos en själv och inte vågar ta vidare.”

Deltagare 5 lyfter hur viktigt det är att hjälpa studenten få syn på sin egen erfarenhet:

”För mig har det varit viktigt att studenten själv ser den erfarenhet de har gjort. Då är det lättare att förstå processen. När du faktiskt ser att jag har lärt mig nånting genom det estetiska.”

Deltagare 3 resonerar om vad det innebär att studenterna inom lärarutbildning undervisas i estetiska lärprocesser för att själva kunna undervisa i det:

”det är ju så givet men på nåt sätt kanske man behöver understryka också att studenterna behöver göra en estetisk lärprocess av vad det är att göra en estetisk lärprocess för mig blev det ganska klart när jag i texter försöker beskriva hur man lägger upp en estetisk lärprocess. För då går jag miste om allt det som kan ske i ett görande, att det blir...konflikter eller nån slags krock, misslyckande. Det där vad som upptäcks i processen, det går ju inte att göra i en text utan då får man: först hände det där och sen gör man detta och...det blir svårt att beskriva hur man gör en estetisk lärprocess. Så därför,

även om de förstår hur man kan göra, så måste de också göra det en gång, för att upptäcka vad som sker, att det kanske är obekvämt, att man slutar där man inte tänkt osv.”

Ett kännetecken för estetiska lärprocesser inom lärarutbildning är alltså att studenterna både behöver uppleva estetiska lärprocesser och se på sin egen process med pedagogisk blick. Något som kräver en hel del didaktisk planering för lärarutbildarna. *Görandet* är nödvändigt för att kunna förstå vad en estetisk lärprocess kan innefatta, och utöver det behöver studenten även tränas i hur den kan leda pedagogiska aktiviteter som rymmer estetiska lärprocesser.

Tema 3: Teori och praktik i möte, utmaningar och tillgångar

Deltagare 2 lyfter fram ett perspektiv för att ge motvikt åt det starka fokus på görande som flera deltagare tar upp. Hen beskriver hur litteratur fungerat väl tillsammans med praktiska inslag i en specifik kurs på lärarprogrammet:

”vi pratade om det här med att inte bara prata. Jag håller med, men jag tycker också att det har tillfört att vi har haft litteratur i kursen. De har fått göra saker, och så har de läst litteratur. Då är det som att det klickar i varann, det händer nåt ytterligare av det.”

Deltagarna resonerar tillsammans om hur viktigt det är att hantera läsning i kursen på ett balanserat sätt, så att studenterna inte fastnar för mycket i att läsning ger ”rätt svar” på frågor de har kring undervisning. Deltagare 1 menar att studenterna kan bli lite låsta kring sådant de läser i litteraturen och att det gäller att koppla ihop teori och praktik på ett bra sätt.

Deltagare 4 lyfter också fram en utmaning med relationen teori- praktik:

”Det är lätt att det slår över, när man pratar om estetiska lärprocesser som nåt teoretiskt men så vet inte studenter i praktiken hur man realiserar det här. Sen har jag varit med om det omvända också, att vi har gjort en övning med studenterna som är tänkt som en övning och det de tar med sig är den här övningen som ett koncept, färdigpaketerad. Vi tänkte oss att det här skulle vara ett exempel och så skulle de ta med sig principerna och göra andra grejer med det. Men vi lyckades inte dra det till, de teoretiska begrepp och tankegångar som låg bakom övningen, så det de egentligen fick med sig var att göra just detta, men de kunde inte göra nya former av tillämpningar eller, i ett helt nytt sammanhang komma på hur de skulle kunna göra en estetisk lärprocess. Så jag tycker det är en utmaning att få ihop det, både på golvet nära och de här begreppen som man tänker sig ska bli redskap.”

Deltagare 5 lägger till:

”det där är jätteintressant, det gäller att skilja på, så att det inte bara blir ett görande. Man måste ha reflektionen med så att de förstår: varför” (...) En del studenter, har jag sett, när de ska beskriva en

estetisk lärprocess så skriver de att de målar med barnen då, men de förstår inte varför, hur de blandar färger eller nåt utan det är bara görandet som blir. Och det är det här man, i alla fall jag vill komma ifrån. Att de förstår att de kan implementera det på någonting annat. Inte bara ta ett färdigt koncept.

Här tonar reflektion och görande fram som två ömsesidiga aspekter som är nödvändiga för att implementera estetiska lärprocesser i lärarverksamheten. Även om lärarna har lite olika perspektiv på hur balansen ska se ut mellan praktik och teori i estetiskt inriktad undervisning, håller alla med om behovet av att göra och reflektera och beskriver olika svårigheter och möjligheter med det.

Tema 4: Undersökande och ämnestekniker- två aspekter av undervisningen

Något som lyfts fram som centralt för estetiska lärprocesser är *undersökandet* som själva essensen i undervisningen. Deltagare 1 säger:

Vi undervisar ju (också) i tekniker, att det finns en mångfald av tekniker att ta med sig. Men då blir det ju, då måste man öppna upp för det här att...när kan man använda de här teknikerna, vad kan man göra av dem? Kan man väva ihop flera stycken och kan man koppla det till ett undersökande eller en process i ett projekt med barn. Så det är viktigt att ta de där tankarna och reflektionerna efteråt tror jag, där de tar del av varandras och inte bara gör en reflektion skriftligt eller så. Då får man mångfalden där man få se hur andra tänker och andra löser problem.

Lärarna ser en utmaning i hur man hjälper studenterna få syn på att undersökandet är själva målet med undervisningen. Deltagare 2 säger:

”är inte det grunden i det konstnärliga också, att det finns inte det där rätta svaret utan det finns så många olika sätt. Ibland när de är nybörjare att de kan vara lite låsta: gjorde vi rätt nu? Man lär sig verktygen men sen, hur ska du använda dem på ett kreativt sätt? ”

Deltagare 2 beskriver två spår i undervisningen, där det ena handlar om att lära sig olika *tekniker inom det estetiska ämnet*, och det andra handlar om *det kreativa undersökandet*. Båda delarna är enligt deltagaren lika viktiga i undervisning inom estetiska lärprocesser på lärarutbildning.

Deltagare 5 lyfter fram ämnesinnehållet som någonting viktigt för att studenterna ska våga ta initiativ:

”Det är väldigt få som vågar ta egna initiativ om de inte får prova på. Har de fått prova på olika saker, det tror jag är oavsett om det gäller musik, drama, rytmik...så tror jag de ska få testa själva och fundera på, hur man gör, vad man gör, varför man gör efteråt. Reflektera. För att kunna omsätta. Det tror jag är jätteviktigt.”

Deltagare 2 inflikar:

”om de inte behövde kunna nåt, vad är våra ämnen då liksom? Men jag tror inte man behöver vara, det vi pratat om innan med hantverk att kunna tekniker. Jag tror inte man måste ha hållit på i 10 år för att kunna vara kreativ, att förstå. Utan får man några enkla redskap så kan man vara kreativ med dem liksom. Man kan vara på olika nivåer så.”

När deltagarna beskriver sina olika ämnestillhörigheter blir det tydligt att undervisningen både handlar om att utvecklas inom ett estetiskt ämne och om att få verktyg att undersöka och vara i kreativa processer. Deltagare 2 kallar det för 2 spår: tekniker och kreativt undersökande.

Resultatsammanfattning

Deltagarna ser *delaktighet* och *görande* som två viktiga förutsättningar för estetiska lärprocesser. Det finns samtidigt utmaningar med att få studenterna delaktiga i praktiskt görande och det är något deltagarna tar hänsyn till i sin undervisning. Ett kännetecken för estetiska lärprocesser inom lärarutbildning är att studenterna både behöver *uppleva* estetiska lärprocesser och *se på sin egen process med pedagogisk blick*.

Reflektion och *görande* tonar fram som två ömsesidiga aspekter som är nödvändiga för att implementera estetiska lärprocesser i lärarverksamheten. Undervisningen handlar dessutom både om att utvecklas inom ett estetiskt *ämne* och om att få verktyg att undersöka och vara i *kreativa processer*. 2 spår synliggörs: *tekniker* och *kreativt undersökande*.

Utifrån resultatsammansfattningen kan perspektivet på estetiska lärprocesser inom lärarutbildning på Örebro Universitet beskrivas på följande sätt:

Att arbeta med estetiska lärprocesser inom lärarutbildning handlar om att lära sig ämnestekniker, undersöka kreativa processer genom ett görande samt reflektera kring den egna konstnärliga och pedagogiska praktiken.

Syftet med undervisning i och genom estetiska lärprocesser inom lärarutbildning är tvådelat:

3. Studenten ska få uppleva vad det innebär att vara i en estetisk lärprocess
4. studenten ska få träning i att se sin egen och andras kreativa processer med en pedagogisk blick

Målet är att utveckla sitt sätt att leda undervisningsaktiviteter som involverar estetiska lärprocesser i den kommande yrkespraktiken som lärare.

Vägen vidare

Deltagarna lyfter fram ett starkt behov av att fortsätta ses och samtala om estetiska lärprocesser, både som kunskapsområde men också specifikt inriktat mot kursutveckling inom lärarutbildning. De ser en tillgång i att fortsätta dela erfarenheter kring hur olika estetiska ämnen kan ”haka i varandra” i estetiska lärprocesser, hur man kan arbeta med skapande och kreativitet som ett förhållningssätt och kanske hitta gemensamma teman att utforma i olika estetiska uttryck. Några olika sätt att fortsätta vidare lyfts fram av lärarna:

- Att skapa samarbeten och gemensam plattform för estetiska lärprocesser inom lärarutbildning
- Att skapa gemensamma begrepp och förståelser av vad estetiska lärprocesser innebär, så att vi kan dra nytta av varandras ämneskunskaper och samlas gemensamt.
- Att ta del av varandras praktik så att det blir ett konkret görande, inte bara prat om de olika ämnena.